

ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE
CRNE GORE

UDRUŽENJE MULTIPLE
SKLEROZE CRNE GORE

CENTAR ZA PSIHOLOŠKE
PRIPREME SPORTISA

MOŽEMO *Sve*

Prava osoba sa invaliditetom na
OSTVARIVANJE PENZIJE
po osnovu invalidnosti

PODGORICA

MOŽEMO*Sve*

**PRAVA OSOBA SA INVALIDITETOM NA
OSTVARIVANJE PENZIJE PO OSNOVU INVALIDNOSTI**

**PREUZETO SA SAJTA
FONDA PENZIJSKOG I INVALIDSKOG
OSIGURANJA CRNE GORE
www.fondpio.me**

Udruženje multiple skleroze Crne Gore
Andrijana Nikolić

Prelom i dizajn
Zlatko Ljumić

Štampa
GOLBI PRINT

Tiraž
150

Podgorica, 2019.

INVALIDSKA PENZIJA

1) INVALIDNOST - POTPUNI I DJELIMIČNI GUBITAK RADNE SPOSOBNOSTI

Invalidnost u smislu propisa o penzijskom i invalidskom osiguranju postoji kad kod osiguranika zbog promjena u zdravstvenom stanju, koje se ne mogu otkloniti liječenjem ili medicinskom rehabilitacijom, nastane potpuni gubitak radne sposobnosti.

Invalidnost postoji i kad kod osiguranika zbog promjena u zdravstvenom stanju koje se ne mogu otkloniti liječenjem ili medicinskom rehabilitacijom, nastane djelimični gubitak radne sposobnosti od 75%.

Uzrok invalidnosti može biti: povreda na radu, profesionalna bolest, povreda van rada ili bolest.

2) PUNA I DJELIMIČNA INVALIDSKA PENZIJA

Pravo na punu invalidsku penziju stiče, uz ispunjenje drugih zakonskih uslova, osiguranik kod koga nastane potpuni gubitak radne sposobnosti.

Pravo na djelimičnu invalidsku penziju stiče, uz ispunjenje drugih zakonskih uslova, osiguranik kod koga nastane djelimični gubitak radne sposobnosti od 75%. Djelimična penzija iznosi 75% od pune invalidske penzije.

Od stepena invalidnosti (puni ili djelimičan gubitak radne sposobnosti) zavisi da li će osiguranik ostvariti pravo na punu ili djelimičnu invalidsku penziju, dok su drugi zakonski uslovi za sticanje prava isti za obje vrste invalidskih penzija i zavise od uzroka invalidnosti.

3) USLOVI ZA STICANJE PRAVA NA INVALIDSKU PENZIJU

a) Uslov za sticanje prava na invalidsku penziju ako je invalidnost pro-uzrokovana povredom na radu ili profesionalnom bolešću

Osnovni uslov za sticanje prava na invalidsku penziju je da kod osiguranika postoji invalidnost. Ako je invalidnost prouzrokovana povredom na radu ili profesionalnom bolešću, osiguranik stiče pravo na invalidsku penziju bez obzira na dužinu penzijskog staža i navršene godine života u momentu nastanka invalidnosti.

b) Uslovi za sticanje prava na invalidsku penziju ako je invalidnost prouzrokovana povredom van rada ili bolešću

Ako je invalidnost prouzrokovana povredom van rada ili bolešću, osiguranik stiče pravo na invalidsku penziju pod uslovom:

- da je gubitak radne sposobnosti nastao prije navršenja godina života propisanih za sticanje prava na starosnu penziju i
- da je imao navršen penzijski staž koji mu pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka.

Godine života do kojih se može steći pravo na invalidsku penziju ako je invalidnost prouzrokovana povredom van rada ili bolešću

Ako je invalidnost prouzrokovana povredom van rada ili bolešću, pravo na invalidsku penziju stiče se pod uslovom da je gubitak radne sposobnosti nastao prije navršenja opšte starosne granice za sticanje prava na starosnu penziju (67 godina) i da je osiguranik imao navršen penzijski staž koji mu pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka. Dakle, pravo na invalidsku penziju, u slučaju da je invalidnost prouzrokovana bolešću ili povredom van rada, stiče se samo ako je invalidnost nastupila prije navršenja godina života sa kojima se stiče pravo na starosnu penziju. Kako je propisan prelazni period postupnog podizanja starosne granice za sticanje prava na starosnu penziju (za muškarca do 2024. a za ženu do 2040. godine), to se u prelaznom periodu pravo na invalidsku penziju, po osnovu invalidnosti prouzrokovane povredom van rada ili bolešću, stiče ako je gubitak radne sposobnosti nastao prije navršenja propisanih godina života sa kojima se, u prelaznom periodu, stiče pravo na starosnu penziju.

Godina	Muškarac	Žena	Potreban penzijski staž
2015	65 godina i četiri mjeseca	60 godina i šest mjeseci	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2016	65 godina i šest mjeseci	60 godina i devet mjeseci	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2017	65 godina i osam mjeseci	61 godinu	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2018	65 godina i deset mjeseci	61 godinu i tri mjeseca	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2019	66 godina	61 godinu i šest mjeseci	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2020	66 godina i dva mjeseca	61 godinu i devet mjeseci	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2021	66 godina i četiri mjeseca	62 godine	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2022	66 godina i šest mjeseci	62 godine i tri mjeseca	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2023	66 godina i osam mjeseci	62 godine i šest mjeseci	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2024	66 godina i deset mjeseci	62 godine i devet mjeseci	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2025	67 godina	63 godine	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2026	67 godina	63 godine i tri mjeseca	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2027	67 godina	63 godine i šest mjeseci	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2028	67 godina	63 godine i devet mjeseci	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2029	67 godina	64 godine	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2030	67 godina	64 godine i tri mjeseca	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2031	67 godina	64 godine i šest mjeseci	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2032	67 godina	64 godine i devet mjeseci	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2033	67 godina	65 godina	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2034	67 godina	65 godina i tri meseca	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2035	67 godina	65 godina i šest mjeseci	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2036	67 godina	65 godina i devet mjeseci	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2037	67 godina	66 godina	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2038	67 godina	66 godina i tri mjeseca	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2039	67 godina	66 godina i šest mjeseci	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka
2040	67 godina	66 godina i devet mjeseci	penz. staž pokriva 1/3 radnog vijeka

Tabela - Uslovi za sticanje prava na invalidsku penziju u prelaznom periodu

Pogledajte tabelu - Uslovi za sticanje prava na invalidsku penziju u prelaznom periodu

Kod propisivanja zakonskog rješenja da se, u slučaju invalidnosti prouzrokovane povredom van rada ili bolešću, pravo na invalidsku penziju stiče pod uslovom da je gubitak radne sposobnosti nastao prije navršenja starosne granice za sticanje prava na starosnu penziju, pošlo se od opredjeljenja da kada osiguranik navrši starosnu granicu za sticanje prava na starosnu penziju, kod njega je nastupio osnovni rizik (osigurani slučaj) penzijskog i invalidskog osiguranja – starost, na osnovu koga se stiče pravo na starosnu penziju. Stoga taj osiguranik ne može da ostvari pravo na invalidsku, već samo pravo na starosnu penziju, ako uz propisane godine života ispunjava uslov u pogledu potrebnog penzijskog staža.

Od pravila da se, u slučaju invalidnosti prouzrokovane povredom van rada ili bolešću, pravo na invalidsku penziju stiče pod uslovom da je gubitak radne sposobnosti nastao prije navršenja starosne granice za sticanje prava na starosnu penziju koja važi u toj kalendarskoj godini, postoji izuzetak koji se primjenjuje u 2011. i 2012. godini. Osiguranici koji u 2011. godini imaju navršenih 64 (muškarac), odnosno 59 (žena) godina života, a nemaju navršen penzijski staž u trajanju od 16 godina, stiču pravo na invalidsku penziju ako je invalidnost prouzrokovana povredom van rada ili bolešću nastala prije navršenih 67 godina života, uz uslov da imaju navršen penzijski staž koji im pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka. Osiguranici koji u 2012. godini imaju navršenih 64 godine i šest mjeseci (muškarac), odnosno 59 godina i šest mjeseci (žena) života, a nemaju navršen penzijski staž u trajanju od 15 godina i šest mjeseci, stiču pravo na invalidsku penziju ako je invalidnost prouzrokovana povredom van rada ili bolešću nastala prije navršenih 67 godina života, uz uslov da imaju navršen penzijski staž koji im pokriva najmanje jednu trećinu radnog vijeka.

RADNI VIJEK

c) Uslovi za sticanje prava na invalidsku penziju lica mlađih od 30 godina kod kojih je invalidnost prouzrokovana bolešću ili povredom van rada

Za osiguranika mlađeg od 30 godina, kod koga je invalidnost prouzrokovana bolešću ili povredom van rada propisani su povoljniji uslovi za

sticanje prava na invalidsku penziju. Osiguranik kod koga je invalidnost prouzrokovana bolešću ili povredom van rada nastala prije navršenja 30 godina života stiče pravo na invalidsku penziju:

- kad je invalidnost nastala do navršenih 20 godina života - bez obzira na dužinu staža osiguranja;
- kad je invalidnost nastala od 20. godine do navršenih 30 godina života - ako do nastanka invalidnosti ima ukupno najmanje godinu dana staža osiguranja, ako je to za njega povoljnije od uslova propisanih za druge osiguranike.

Kao što se vidi, u slučaju invalidnosti prouzrokovane bolešću ili povredom van rada, kad je ona nastala od navršenih 20 do navršenih 30 godina života, za ispunjenje posebnih uslova za sticanje prava na invalidsku penziju potrebno je da je osiguranik navršio propisani staž osiguranja (najmanje godinu dana), dok je za ispunjenje opštih uslova za sticanje prava na invalidsku penziju koji važe za sve osiguranike (kod kojih je gubitak radne sposobnosti prouzrokovao bolešću ili povredom van rada nastao prije navršenja opšte starosne granice za sticanje prava na starosnu penziju) potrebno da osiguranik ima penzijski staž koji mu pokriva jednu trećinu radnog vijeka.

Posebni uslovi koji omogućavaju osiguranicima mlađim od 30 godina života da, u slučaju invalidnosti prouzrokovane povredom van rada ili bolešću, ostvare pravo na invalidsku penziju, bez uslovljavanja pokrivenošću radnog vijeka penzijskim stažom, primjenjuju se ukoliko su ti uslovi, u konkretnom slučaju, povoljniji od opštih uslova za sticanje prava na invalidsku penziju. U suprotnom, primijeniće se opšti uslovi za sticanje prava na invalidsku penziju, odnosno cijenit će se da li penzijski staž pokriva jednu trećinu radnog vijeka.

4) ODREĐIVANJE VISINE INVALIDSKE PENZIJE

Visina invalidske penzije određuje se na način kako se određuje visina starosne penzije, pa ćemo navesti samo specifičnosti koje se odnose na način njenog određivanja, u odnosu na određivanje visine starosne penzije.

a) Određivanje visine pune invalidske penzije

Puna invalidska penzija zbog potpunog gubitka radne sposobnosti, koji je prouzrokovana povredom na radu ili profesionalnom bolešću, određuje se u visini starosne penzije koja bi osiguraniku pripadala za 40 godina penzijskog staža.

Ako je potpuni gubitak radne sposobnosti prouzrokovana povredom van rada ili bolešću, prilikom određivanja visine invalidske penzije kod utvrđivanja ličnih bodova, ako osiguranik nije navršio 60 godina života, njegovom penzijskom stažu dodaje se penzijski staž - radi povoljnijeg izračuna penzije. Dodati staž se računa od starosne dobi osiguranika na dan nastanka invalidnosti do navršenih 55 godina života u trajanju od dvije trećine tog razdoblja, a od 55 do 60 godina života u trajanju od jedne polovine, s tim što se staž može dodati najviše do 40 godina.

Osiguraniku koji je navršio staž osiguranja sa uvećanim trajanjem, po osnovu koga mu se snižava starosna granica za sticanje prava na starosnu penziju, prilikom određivanja invalidske penzije za slučaj povrede van rada, odnosno bolesti, snižava se i starosna granica do koje se dodaje penzijski staž, za period koliko se po osnovu navršenog staža osiguranja sa uvećanim trajanjem snižava starosna granica za sticanje prava na starosnu penziju.

Osiguraniku koji ispunjava uslove za sticanje prava na invalidsku penziju u pogledu penzijskog staža kod koga je invalidnost prouzrokovana djelimično povredom na radu ili profesionalnom bolešću, a djelimično bolešću ili povredom van rada određuje se jedna invalidska penzija koja se sastoji od srazmjernih djelova određenih po osnovu povrede na radu ili profesionalne bolesti, odnosno po osnovu bolesti ili povrede van rada prema njihovom uticaju na ukupnu invalidnost, s tim što tako obračunata penzija ne može iznositi više od penzije određene za 40 godina penzijskog staža

Osiguraniku kod koga je invalidnost prouzrokovana djelimično povredom na radu ili profesionalnom bolešću, a djelimično povredom van rada ili bolešću i koji ispunjava uslove za sticanje prava na invalidsku penziju samo po osnovu invalidnosti prouzrokovane povredom na radu ili profesionalnom bolešću invalidska penzija se određuje u procentu

sa kojim je na ukupnu invalidnost uticala povreda na radu ili profesionalna bolest.

b) Određivanje visine djelimične invalidske penzije

Djelimična invalidska penzija određuje se u visini od 75% iznosa pune invalidske penzije.

5) KONTROLNI PREGLED

Rješenjem kojim se utvrđuje pravo na invalidsku penziju određuje se obavezan kontrolni pregled korisnika prava, najkasnije u roku od tri godine od dana utvrđivanja invalidnosti, osim u slučajevima teških bolesti, kao i kada se radi o starijim osiguranicima koji će na dan kada bi trebalo obaviti kontrolni pregled imati navršene godine života propisane za sticanje prava na starosnu penziju. Kontrolni pregled se, takođe, ne vrši kada je uzrok potpunog gubitka radne sposobnosti, u cjelosti ili djelimično, profesionalno oboljenje ili povreda na radu.

6) POKRETANJE POSTUPKA ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA INVALIDSKU PENZIJU

Postupak za ostvarivanje prava na invalidsku penziju pokreće se na zahtjev osiguranika, odnosno poslodavca kod kojeg je osiguranik zaposlen, kao i na predlog zdravstvene organizacije koja je osiguraniku pružala zdravstvenu zaštitu. Uz zahtjev, odnosno predlog obavezno se podnosi medicinska dokumentacija propisana Pravilnikom o obimu i sadržini medicinske dokumentacije potrebne u postupku za ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja ("Službeni list RCG", br. 60/04).

Zahtjev, odnosno predlog za ostvarivanje prava na invalidsku penziju podnosi se područnom odjeljenju Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore na čijem području je osiguranik bio posljednji put osiguran.

7) DOKUMENTACIJA POTREBNA ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA INVALIDSKU PENZIJU

Uz zahtjev, odnosno predlog za invalidsku penziju podnosi se sljedeća dokumentacija:

- medicinska dokumentacija koju sačinjavaju: predlog za vještačenje ordinirajućeg ljekara na obrascu br. 1 i nalazi ljekara specijalista, otpusne liste, dokazi o liječenju i sl,
- potvrda o radnom mjestu, opis posla na obrascu br. 1a,
- izvod iz matične knjige rođenih,
- fotokopija radne knjižice, a nakon utvrđivanja invalidnosti originalna,
- prijava o povredi na radu (ako je osiguranik pretrpio povredu na radu).

**FOND PENZIJSKOG I INVALIDSKOG
OSIGURANJA CRNE GORE
- Područno odjeljenje -**

**PREDMET: Zahtjev za ocjenu radne sposobnosti i
priznavanje prava po osnovu invalidnosti**

Podnosim zahtjev da se izvrši ocjena moje radne sposobnosti.

Uz zahtjev prilažem:

1. Medicinsku dokumentciju (Obrazac br. 1 ili br. 3 ljekara opšte prakse, nalaze specijalista, otpusne liste i osnovne laboratorijske nalaze)
2. Opis radnog mjesta (obrazac se dobija u ovoj Službi)
3. Izvod iz radne knjižice
4. Izvod iz matične knjige rođenih
5. Radnu knjižicu (na uvid)
6. Ličnu kartu (na uvid)
7. Imam staž u bivšoj Jugoslovenskoj republici _____
8. _____.

NAPOMENA:

1. Prvi pregled
2. Kontrolni pregled
3. Liječenje nije završeno
4. Ponovni pregled

_____ godine

PODNOŠILAC ZAHTJEVA

(Prezime , očevo ime i ime)

(Ulica i broj)

(Mjesto)

STAROSNA PENZIJA - OSTVARIVANJE

1) PENZIJSKI STAŽ, STAŽ OSIGURANJA I POSEBAN STAŽ

Da bi osiguranik ostvario pravo na starosnu penziju potrebno je da ispunjava uslove u pogledu navršenih:

- godina života i
- penzijskog staža, odnosno staža osiguranja.

Radi objašnjenja uslova koje osiguranik treba da ispuni da bi stekao pravo na starosnu penziju, neophodno je prethodno pojasniti termine penzijskog staža i staža osiguranja. Penzijski staž je širi pojam od staža osiguranja.

Penzijski staž obuhvata:

Staž osiguranja – pod kojim se podrazumijeva vrijeme provedeno na radu poslije navršene petnaeste godine života, po osnovu koga je osiguranik bio osiguran na penzijsko i invalidsko osiguranje, za koje je uplaćen doprinos za ovo osiguranje;

Poseban staž – pod kojim se podrazumijeva vrijeme provedeno van rada, za koje nije uplaćen doprinos za penzijsko i invalidsko osiguranje, a koje se iz društveno opravdanih razloga, priznaje u penzijski staž za sticanje i određivanje visine prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja. Tako se osiguraniku - ženi za djecu koju je rodila, u poseban staž uračunava šest mjeseci po djetetu. (Ratište)

2) USLOVI ZA STICANJE PRAVA NA STAROSNU PENZIJU

- 67 godina života i najmanje 15 godina penzijskog staža.
- 40 godina staža osiguranja, bez obzira na godine života.
- 30 godina staža osiguranja, od čega najmanje 20 godina efektivno provedenih na radnim mjestima na kojima se u rudnicima staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem.

- 62 godine života i najmanje 15 godina penzijskog staža, za sticanje prava na prijevremenu penziju.
- 20 godina staža osiguranja, za roditelja ili staratelja koji vrši starateljstvo nad djetetom sa teškim smetnjama u razvoju, bez obzira na godine života djeteta, koje je korisnik lične invalidnine. Ovo pravo može koristiti jedan roditelj ili staratelj, a ne odnosi se na staratelja koga po službenoj dužnosti imenuje organ starateljstva“

2A) USLOVI ZA STICANJE PRAVA NA STAROSNU PENZIJU

Snižavanje starosne granice za sticanje prava na starosnu penziju po osnovu staža osiguranja sa uvećanim trajanjem

Starosna granica se snižava za;	Zbog rada (efektivno) na radnom mjestu, odnosno poslu sa stepenom uvećanja	Za period proveden na tom radnom mjestu, odnosno poslu u trajanju od
jednu godinu	12/14	šest godina
jednu godinu	12/15	pet godina
jednu godinu	12/16	četiri godine
jednu godinu	12/18	tri godine

Osiguraniku kome se staž osiguranja računa sa uvećanim trajanjem, starosna granica za sticanje prava na starosnu penziju iz tabele snižava se zavisno od stepena uvećanja staža.

3) USLOVI ZA STICANJE PRAVA NA STAROSNU PENZIJU U PRELAZNOM PERIODU

U prelaznom periodu do 31. decembra 2024. (za muškarca), odnosno do 31. decembra 2040. godine (za ženu) propisani su i povoljniji uslovi za sticanje prava na starosnu penziju koji su navedeni u tabeli

U GODINI	MUŠKARAC GODINA	ŽENA GODINA	PENZIJSKI STAŽ
2017	65 godina i osam mjeseci	61 godinu	15 godina
2018	65 godina i deset mjeseci	61 godinu i tri mjeseca	15 godina
2019	66 godina	61 godinu i šest mjeseci	15 godina
2020	66 godina i dva mjeseca	61 godinu i devet mjeseci	15 godina
2021	66 godina i četiri mjeseca	62 godine	15 godina

2022	66 godina i šest mjeseci	62 godine i tri mjeseca	15 godina
2023	66 godina i osam mjeseci	62 godine i šest mjeseci	15 godina
2024	66 godina i deset mjeseci	62 godine i devet mjeseci	15 godina
2025	67 godina	63 godine	15 godina
2026	67 godina	63 godine i tri mjeseca	15 godina
2027	67 godina	63 godine i šest mjeseci	15 godina
2028	67 godina	63 godine i devet mjeseci	15 godina
2029	67 godina	64 godine	15 godina
2030	67 godina	64 godine i tri mjeseca	15 godina
2031	67 godina	64 godine i šest mjeseci	15 godina
2032	67 godina	64 godine i devet mjeseci	15 godina
2033	67 godina	65 godina	15 godina
2034	67 godina	65 godina i tri meseca	15 godina
2035	67 godina	65 godina i šest mjeseci	15 godina
2036	67 godina	65 godina i devet mjeseci	15 godina
2037	67 godina	66 godina	15 godina
2038	67 godina	66 godina i tri mjeseca	15 godina
2039	67 godina	66 godina i šest mjeseci	15 godina
2040	67 godina	66 godina i devet mjeseci	15 godina

Tabela - Uslovi za sticanje prava na starosnu penziju u prelaznom periodu

Pogledajte tabelu - Uslovi za sticanje prava na starosnu penziju u prelaznom periodu

Prema propisima koji su se primjenjivali do 5. januara 2011. godine osiguranik žena mogla je da ostvari pravo na starosnu penziju i kad navrši 35 godina staža osiguranja uz navršene određene godine života. Kako od 6. januara 2011. godine žena stiče pravo na starosnu penziju sa navršenih 40 godina staža osiguranja, bez obzira na navršene godine života, propisan je prelazni period u kom ona može da ostvari pravo na starosnu penziju ako ispunjava uslove iz tabele

KALENDARSKA GODINA	USLOV MINIMALNIH GODINA ŽIVOTA ZA ŽENU	STAŽ OSIGURANJA
2017	56 godina	36 godina
2018	56 godina i tri mjeseca	36 godina i tri mjeseca
2019	56 godina i šest mjeseci	36 godina i šest mjeseci
2020	56 godina i devet mjeseci	36 godina i devet mjeseci
2021	57 godina	37 godina
2022	57 godina i tri mjeseca	37 godina i tri mjeseca

2023	57 godina i šest mjeseci	37 godina i šest mjeseci
2024	57 godina i devet mjeseci	37 godina i devet mjeseci
2025	58 godina	38 godina
2026	58 godina i tri mjeseca	38 godina i tri mjeseca
2027	58 godina i šest mjeseci	38 godina i šest mjeseci
2028	58 godina i devet mjeseci	38 godina i devet mjeseci
2029	59 godina	39 godina
2030	59 godina i tri mjeseca	39 godina i tri mjeseca
2031	59 godina i šest mjeseci	39 godina i šest mjeseci
2032	59 godina i devet mjeseci	39 godina i devet mjeseci

Tabela - Uslovi za sticanje prava na starosnu penziju za ženu, u prelaznom periodu

Pogledajte tabelu - Uslovi za sticanje prava na starosnu penziju za ženu, u prelaznom periodu

4) ODREĐIVANJE VISINE STAROSNE PENZIJE

Starosna penzija (P) izračunava se tako što se lični bodovi osiguranika (LB) pomnože sa vrijednošću penzije za jedan lični bod na dan ostvarivanja prava (VPLB), što se izražava formulom:

$$P = LB \times VPLB$$

Lični bodovi (LB) utvrđuju se množenjem ličnog koeficijenta osiguranika (LK) i njegovog penzijskog staža (PS), što se izražava formulom:

$$LB = LK \times PS$$

Lični koeficijent osiguranika utvrđuje se tako što se zbir godišnjih ličnih koeficijenata podijeli sa razdobljem za koje su obračunati.

Godišnji lični koeficijent predstavlja odnos između osiguranikove zarade, odnosno osnovice osiguranja u određenoj kalendarskoj godini prema prosječnoj godišnjoj zaradi u Crnoj Gori za tu kalendarsku godinu

Počev od 2019. godine, kada ističe prelazni period postupnog produženja obračunskog perioda iz koga se uzimaju zarade, odnosno osnovice osiguranja za određivanje visine penzije, lični koeficijent će se računati

na osnovu godišnjih ličnih koeficijenata (odnosno zarada i osnovica osiguranja) koje je osiguranik ostvario tokom cijelog perioda osiguranja. U prelaznom periodu (od 2004. do 2018. godine) lični koeficijent se računa na osnovu godišnjih ličnih koeficijenata koje je osiguranik ostvario: u 2004. godini u najpovoljnijih uzastopnih 12 godina, a svake sljedeće kalendarske godine se još po dvije godine uključuju u obračun. Tako se u 2011. godini lični koeficijent računa na osnovu godišnjih ličnih koeficijenata koje je osiguranik ostvario u najpovoljnijih uzastopnih 26 godina.

Za period u kome su zarade, odnosno osnovice osiguranja iskazivane i u matičnoj evidenciji Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore utvrđene u neto iznosima (od 1. januara 1970. godine do 31. decembra 2003. godine), prilikom izračuna godišnjeg ličnog koeficijenta one se dijele sa prosječnom godišnjom neto-zaradom u Crnoj Gori, a za period u kome su u matičnoj evidenciji utvrđene u bruto iznosu (od 1. januara 2004. godine i ubuduće), dijele se sa prosječnom bruto-zaradom u Crnoj Gori. Za utvrđivanje godišnjeg ličnog koeficijenta ne uzimaju se zarade, odnosno osnovice osiguranja iz 1992. i 1993. godine.

Vrijednost penzije za jedan lični bod (VPLB) je utvrđeni iznos penzije za jedan lični bod koji se usklađuje nakon isteka svake kalendarske godine.

Za izračun visine penzije se uzima cjelokupan penzijski staž osiguranika, bez limitiranja u pogledu njegove dužine.

Osiguraniku - ženi koja ima manje od 40 godina penzijskog staža, prilikom određivanja visine penzije, staž osiguranja navršen do 31. decembra 2003. godine, uvećava za 15%, s tim što ukupan penzijski staž ne može preći 40 godina.

Osiguraniku koji sa tzv. "punim stažom osiguranja" od 40 godina prvi put ostvaruje pravo na starosnu penziju, kod utvrđivanja broja ličnih bodova, odnosno određivanja visine penzije, staž osiguranja preko 40 godina uvećava se za 40%.

5) POKRETANJE POSTUPKA ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA STAROSNU PENZIJU

Postupak za ostvarivanje prava na starosnu penziju pokreće se na zahtjev osiguranika.

Pravo na starosnu penziju ostvaruje se poslije prestanka osiguranja (zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne ili poljoprivredne djelatnosti), s tim što se zahtjev za ostvarivanje prava može podnijeti i prije prestanka osiguranja, uz pružanje odgovarajućih dokaza o izvjesnosti njegovog prestanka.

Zahtjev za ostvarivanje prava na starosnu penziju podnosi se područnom odjeljenju Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore na čijem području je osiguranik bio posljednji put osiguran.

6) DOKUMENTACIJA

Uz zahtjev za ostvarivanje prava na starosnu penziju podnosi se sljedeća dokumentacija:

- Radnu knjižicu(zaključenu),
- Rješenje o prestanku radnog odnosa
- M-4 obrazac za tekuću godinu
- Broj tekućeg računa banke
- Staž u bivšoj Jugoslovenskoj Republici (ukoliko ima)

**FOND PENZIJSKOG I INVALIDSKOG
OSIGURANJA CRNE GORE
-Područno odjeljenje-**

Podnosim zahtjev za priznavanje prava na **starosnu penziju** sa
_____ godine.

Uz zahtjev prilažem:

1. Radnu knjižicu,
2. Rješenje o prestanku radnog odnosa
3. M-4 obrazac za tekuću godinu
4. Broj tekućeg računa banke
5. Imam staž u bivšoj Jugoslovenskoj Republici _____

Napominjem da sam korisnik prava iz PIO po rješenju broj: _____.

LB - _____

MB - _____

PODNOŠILAC ZAHTJEVA

(Ime i prezime)

(Adresa)

(Telefon)

PRIJEVREMENA PENZIJA

1) USLOVI ZA STICANJE PRAVA NA PRIJEVREMENU STAROSNU PENZIJU

Osiguranik stiče pravo na prijevremenu starosnu penziju kad navršši 62 godine života i najmanje 15 godina penzijskog staža. Prijevremena starosna penzija primjenjuje se na osiguranika muškarca od 6. januara 2011. godine, a na osiguranika ženu od 1. januara 2022. godine

2) ODREĐIVANJE VISINE PRIJEVREMENE STAROSNE PENZIJE

Prijevremena starosna penzija određuje se na način kako se određuje starosna penzija, s tim što se iznos te penzije trajno umanjuje za svaki mjesec ranijeg odlaska u penziju prije navršenih 67 godina života za 0,35%. Taj iznos penzije zadržava se i poslije navršenih 67 godina života.

3) ODREĐIVANJE VISINE PRIJEVREMENE STAROSNE PENZIJE OSIGURANIKU MUŠKARCU U PRELAZNOM PERIODU OD 2011. DO 2024. GODINE

Kako prelazni period postepenog podizanja starosne granice za sticanje prava na starosnu penziju za muškarca traje do 2024. godine, u tom periodu osiguraniku muškarcu se prijevremena starosna penzije određuje na način kako se određuje starosna penzija, s tim što se iznos te penzije trajno umanjuje za 0,35% za svaki mjesec ranijeg odlaska u penziju prije navršenih godina života iz tabele 3 (sa kojima osiguranik – muškarac u prelaznom periodu stiče pravo na starosnu penziju):

GODINA	GODINE ŽIVOTA
U 2011. GODINI	64 GODINE
U 2012. GODINI	64 GODINE I ŠEST MJESECI
U 2013. GODINI	65 GODINA
U 2014. GODINI	65 GODINA I DVA MJESECA
U 2015. GODINI	65 GODINA I ČETIRI MJESECA
U 2016. GODINI	65 GODINA I ŠEST MJESECI
U 2017. GODINI	65 GODINA I OSAM MJESECI
U 2018. GODINI	65 GODINA I DESET MJESECI
U 2019. GODINI	66 GODINA
U 2020. GODINI	66 GODINA I DVA MJESECA

U 2021. GODINI	66 GODINA I ČETIRI MJESECI
U 2022. GODINI	66 GODINA I ŠEST MJESECI
U 2023. GODINI	66 GODINA I OSAM MJESECI
U 2024. GODINI	66 GODINA I DESET MJESECI

Tabela – Umanjenje prijevremene starosne penzije osiguraniku muškarcu, u prelaznom periodu od 2011. do 2024. godine, za 0,35% za svaki mjesec ranijeg odlaska u penziju prije navršenih

Utvrđeni iznos prijevremene starosne penzije zadržava se i poslije navršenih godina života iz tabele.

4) ODREĐIVANJE VISINE PRIJEVREMENE STAROSNE PENZIJE OSIGURANIKU ŽENI U PRELAZNOM PERIODU OD 2022. DO 2040. GODINE

Prijevremena starosna penzija se na osiguranika ženu primjenjuje od 1. januara 2022. godine. Kako prelazni period postepenog podizanja starosne granice za sticanje prava na starosnu penziju za ženu traje do 2040. godine, u tom periodu osiguraniku ženi se prijevremena starosna penzije određuje na način kako se određuje starosna penzija, s tim što se iznos te penzije trajno umanjuje za 0,35% za svaki mjesec ranijeg odlaska u penziju prije navršenih godina života iz tabele 4 (sa kojima osiguranik – žena u prelaznom periodu stiće pravo na starosnu penziju):

GODINA	GODINE ŽIVOTA
U 2022. GODINI	62 GODINE I TRI MJESECA ŽIVOTA
U 2023. GODINI	62 GODINE I ŠEST MJESECI ŽIVOTA
U 2024. GODINI	62 GODINE I DEVET MJESECI ŽIVOTA
U 2025. GODINI	63 GODINE ŽIVOTA
U 2026. GODINI	63 GODINE I TRI MJESECA ŽIVOTA
U 2027. GODINI	63 GODINE I ŠEST MJESECI ŽIVOTA
U 2028. GODINI	63 GODINE I DEVET MJESECI ŽIVOTA
U 2029. GODINI	64 GODINE ŽIVOTA
U 2030. GODINI	64 GODINE I TRI MJESECA ŽIVOTA
U 2031. GODINI	64 GODINE I ŠEST MJESECI ŽIVOTA
U 2032. GODINI	64 GODINE I DEVET MJESECI ŽIVOTA
U 2033. GODINI	65 GODINA ŽIVOTA
U 2034. GODINI	65 GODINA I TRI MJESECA ŽIVOTA
U 2035. GODINI	65 GODINA I ŠEST MJESECI ŽIVOTA

U 2036. GODINI	65 GODINA I DEVET MJESECI ŽIVOTA
U 2037. GODINI	66 GODINA ŽIVOTA
U 2038. GODINI	66 GODINA I TRI MJESECA ŽIVOTA
U 2039. GODINI	66 GODINA I ŠEST MJESECI ŽIVOTA
U 2040. GODINI	66 GODINA I DEVET MJESECI ŽIVOTA

Tabela – Umanjenje prijevremene starosne penzije osiguraniku ženi, u prelaznom periodu od 2022. do 2040. godine, za 0,35% za svaki mjesec ranijeg odlaska u penziju prije navršenih

Utvrđeni iznos prijevremene starosne penzije zadržava se i poslije navršenih godina života iz tabele

5) POKRETANJE POSTUPKA ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA PRIJEVREMENU STAROSNU PENZIJU

Postupak za ostvarivanje prava na prijevremenu starosnu penziju počinje se na zahtjev osiguranika. Pravo na prijevremenu starosnu penziju ostvaruje se poslije prestanka osiguranja (zaposlenja, odnosno obavljanja samostalne ili poljoprivredne djelatnosti), s tim što se zahtjev za ostvarivanje prava može podnijeti i prije prestanka osiguranja, uz pružanje odgovarajućih dokaza o izvjesnosti njegovog prestanka.

Zahtjev za ostvarivanje prava na prijevremenu starosnu penziju podnosi se područnom odjeljenju Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore na čijem području je osiguranik bio posljednji put osiguran.

6) DOKUMENTACIJA POTREBNA ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA PRIJEVREMENU STAROSNU PENZIJU

Uz zahtjev za ostvarivanje prava na prijevremenu starosnu penziju podnosi se sljedeća dokumentacija:

- radna knjižica (zaključena),
- izvod iz matične knjige rođenih.

**FOND PENZIJSKOG I INVALIDSKOG
OSIGURANJA CRNE GORE
-Područno odjeljenje-**

Podnosim zahtjev za priznavanje prava na **starosnu penziju** sa
_____ godine.

Uz zahtjev prilažem:

1. Radnu knjižicu,
2. Rješenje o prestanku radnog odnosa
3. M-4 obrazac za tekuću godinu
4. Broj tekućeg računa banke
5. Imam staž u bivšoj Jugoslovenskoj Republici _____

Napominjem da sam korisnik prava iz PIO po rješenju broj: _____.

LB - _____

MB - _____

PODNOŠILAC ZAHTJEVA

(Ime i prezime)

(Adresa)

(Telefon)

MOŽEMO *Sve*

ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE
CRNE GORE

UDRUŽENJE MULTIPLE
SKLEROZE CRNE GORE

Mreža

Znanja

CENTAR ZA PSIHOLOŠKE
PRIPREME SPORTISA

ulica Bratstva i jedinstva 73, Podgorica

+382 69 064 034; +382 67 477 397

friendlyhand@t-com.me

udruzenjemultiplesklerozecrnegore.com